

Я. А. Дроботя, аспірант

Полтавська державна аграрна академія

**ДОСВІД ЛОГІСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ
В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ**

Постановка проблеми. Логістичне управління є надзвичайно важливим для підприємства, оскільки саме логістичний менеджмент займається вирішенням виробничих завдань шляхом планування і координації матеріального і пов'язаних із ним фінансових та інформаційних потоків упродовж всього логістичного ланцюга. Оскільки логістичне управління запасами займається питаннями, пов'язаними зі статичним станом матеріального потоку упродовж всього логістичного ланцюга, то, з нашого погляду, воно є важливою складовою логістичного менеджменту. Специфіка сільськогосподарського виробництва зумовлює певні особливості застосування логістичних методів управління в цілому і запасами зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні, на жаль, використання логістичних підходів в управлінні підприємством в цілому та логістичних підходів в управлінні запасами є відносно новим напрямом, в сільському ж господарстві дані підходи до логістичного управління в цілому й запасами зокрема лише формуються.

Проблеми логістики, у тім числі досліджувані нами аспекти, розглядають такі зарубіжні вчені як Д. Дж. Бауерсокс [2], К. Лайнос, М. Джиллінгем [13], М. Линдерс [14], Дж. Р. Сток, Д. М. Ламберт [25] та ін. Безпосередньо питаннями управління запасами займається Дж. Шрайбфедер [26]. Т.М. Ворожейнікова, В.Д. Ігнатов [4] розглядають питання логістики в цілому й запасів зокрема, як складової логістичного

управління в АПК, аналізують інструменти логістичного управління, особливості логістичних потоків і запасів у сільському господарстві. Однак дані науковці не адаптують зарубіжні інструменти логістичного управління для сільськогосподарських підприємств. В.І. Перебийніс [15] всебічно розглядає аграрні транспортно-логістичні системи.

Отже, публікації стосовно досвіду логістичного управління запасами з належною адаптацією інструментів управління для українських підприємств малочисленні. Крім того недостатньо ще обґрунтовані можливості застосування досвіду логістичного управління запасами для сільськогосподарських підприємств. Саме тому, на наш погляд, постає необхідність у вивченні виробленого світового досвіду з означеного питання.

Формування цілей статті. Метою статті є висвітлення результатів дослідження щодо зарубіжних підходів до логістичного управління запасами та адаптації використання цього досвіду з управління запасами у сільському господарстві України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи світовий досвід із логістичного управління запасами, доходимо висновку, що вони вважаються невід'ємною складовою матеріального потоку, а тому розглядаються й аналізуються в органічному зв'язку з контекстом даного потоку. В японській практиці у процесі управління запасами використовують систему "Точно в строк", яка для підприємств України потребує значних змін в організації виробничого процесу, комп'ютеризації виробництва, жорсткого дотримання контрактних вимог, усунення дефектів продукції та ін. [20].

З-поміж інших систем управління матеріальними потоками і запасами, які використовуються у світовій практиці, слід назвати штовхаючі системи управління матеріальними потоками (MRP, MRP II, DRP, ERP, LRP, CALS), тягнучі системи (ZIPS, MAN, DOPS, NOT, LP, OPT), управління запасами на базі теорії обмежень, ABC та XYZ-аналіз, систему

управління запасами з фіксованим розміром замовлення, систему управління запасами з фіксованим періодом часу між замовленнями, систему управління запасами зі встановленою періодичністю поповнення запасів до постійного рівня, систему управління запасами „Мінімум – максимум” та інші [11, 13, 14, 16, 20].

В цілому логістичне управління запасами охоплює статичний стан матеріального потоку і займається як забезпеченням виробничих потреб, просуванням запасів у середині логістичного ланцюга, їх зберіганням, так і задоволенням потреб споживачів. Саме думаємо, тому, звертаючись до світового досвіду в управлінні запасами варто звернути увагу на поповнення запасів, а, отже й постачання сировини на сільськогосподарські підприємства, зберігання виробничих і товарних запасів. Отже, водночас, і на просування матеріальних потоків до кінцевого споживача та задоволення потреб споживачів за допомогою наявних запасів готової продукції.

Узагальнюючи світовий досвід в управлінні запасами, виділимо чинники, що безпосередньо впливають на запаси, та чинники, котрі здійснюють на них опосередкований вплив.

До чинників, що безпосередньо впливають на запаси, відносяться:

1) зберігання сільськогосподарської продукції:

- металеві сховища для зберігання зерна. В Англії, Данії, Польщі, США та Канаді використовують металеві сховища для зберігання зернових, які є набагато дешевшими від сучасних елеваторів. Їх перевага в максимальному наближенні складських комплексів до місць збирання зерна, що дає змогу до скоротити втрати при його транспортуванні. [27, с. 149]. Металеві сховища для зберігання зерна використовуються також і в Великобританії, Німеччині, Іспанії, Туреччині, Фінляндії, Чехії [28, с. 98, с.122].

Слід зазначити, що досвід будівництва металевих сховищ запозичила й Україна: виробництвом металевих сховищ для зерна займаються в

Миколаєві (підприємство "Проект Контакт Сервіс", фірма "Лорд", "Нібулон"), на Полтавщині (ВАТ "Карлівський машинобудівний завод"), у м. Обухові Київської області (фірма "ЮК- Постачання") тощо. Широкого використання набули металеві сховища зарубіжних підприємств: компанія Mfs / York / Stormor – одна з найвідоміших виробників металевих сховищ в США побудувала сховища для ПМТО "Агро-Союз" Дніпропетровської області, для фірми "Київ-Атлантик" Київської області [27, с.149; 28, с.96-97];

- зберігання зерна в мішках-рукавах. Технологію зберігання зерна в мішках-рукавах розробила Аргентинська фірма "Акрон" [22, с. 13]. Дану технологію зі зберігання зерна використовують провідні країни світу, серед яких США та Канада [6].

Досвід зберігання зерна згідно з цією технологією існує і в Україні (в Кіровоградській, Херсонській та Хмельницькій областях). У Кіровоградській області діє канадсько-український проект із вивчення досвіду зберігання зерна в спеціальних мішках-рукавах [6].

Варто також сказати про зберігання зерна у мішках ємністю 180 т. (кожен зі спеціальних матеріалів), що утримують тепло й не пропускають вологу просто неба протягом року в ТОВ "Агротехгарантія" Миргородського району Полтавської області. Дана технологія знижує витрати на зберігання: вартість зберігання зерна за такої технології становить 5-10 доларів за тонну [8].

Зауважемо, що в Україні активно здійснюється будівництво складських приміщень високої якості, впроваджуються проекти з будівництва складських приміщень для зберігання сільськогосподарської продукції за участю іноземних технологій та інвесторів. Так, наприклад, ООО "Група "Берег" інвестувала кошти в новий логістичний комплекс, побудований у Київській області, пропонуючи послуги зі зберігання продукції, що потребує певного температурного режиму [18, с. 16], а бельгійська компанія "Agro-Maas NV" планує побудувати в Кременчуці

перевалочний термінал для зберігання зернових потужністю 30 тис. т. із вивантаженням на річковий транспорт 700-800 т. у годину [1].

Слід також сказати про будівництво елеваторів у Глобино та Ромадані Полтавської області, обладнання для яких надходить із Данії та США [9].

Однак, складські комплекси для зберігання зерна в Україні є недостатніми, що призводить до втрат урожаїв зернових близько 8 млн. т. зерна на рік, при виробництві 30-40 млн. т. щорічно (20 % валового збору). В країнах Європи та Америки ці втрати становлять усього 1-2% [27, с.149].

Значні втрати спостерігаються й при зберіганні іншої сільськогосподарської продукції: в картопляному і плодоовочевому підкомплексах вони становлять 40-50% виробництва, у цукробуряковому - понад 30% [21], що, на нашу думку, є свідченням недостатності складських приміщень в цілому і складських приміщень, які створюють належні умови зберігання сільськогосподарської продукції зокрема;

- зберігання сільськогосподарської продукції в охолодженому й замороженому стані. Для зберігання якості сільськогосподарської продукції в Японії, на наш погляд, створюють логістичні центри, котрі координують діяльність зі зберігання запасів у замороженому вигляді, а саме: спочатку здійснюють попереднє охолодження запасів готової продукції, після чого замороження даної продукції й транспортування її до кінцевого споживача [7].

В Європі значна частина продукції сільського господарства постачається й просувається через складські приміщення в охолодженому та замороженому стані, що допомагає зберегти якість продукції, котра швидко псується. Так, наприклад, у країнах ЄС постачається в роздрібні магазини через логістичні розподільчі центри в охолодженому і замороженому вигляді 74% продукції, а 88% складських приміщень відповідають класу "А" і "В" та сертифіковані ISO і HASSP [18, с.14, с. 16].

У Росії підприємство "АгроЛогістика" створило автоматизований

складський комплекс у Сонячногорському районі Московської області для зберігання продуктів харчування глибокої заморозки [10].

Перевагою зберігання сільськогосподарської продукції в замороженому вигляді є тривалість термінів зберігання даної продукції, а, отже, подовження термінів реалізації, скорочення втрат при транспортуванні;

- використання упаковки для збільшення термінів зберігання сільськогосподарської продукції. У Нідерландах і Японії використовують пакування для подовження термінів зберігання сільськогосподарської продукції [7; 24, с. 13-14]. Пакування овочів і фруктів у розвинутих країнах дає можливість на 30% скоротити втрати при транспортуванні продукції та вантажно-розвантажувальних роботах [18, с. 15];

2) методи оптимізації запасів:

- використання системи "Точно в строк" при управлінні запасами. В Нідерландах для управління запасами в сільськогосподарських підприємствах використовують систему "Точно в строк", створюючи логістичний ланцюг "поле-прилавок", тобто підприємства намагаються виготовлену сільськогосподарську продукцію реалізовувати з поля, міняючи складські приміщення, тим самим зменшуючи обсяги запасів і витрати на зберігання запасів. [24, с. 12-13];

- в Сонячногорському районі Московської області для зберігання продуктів харчування глибокої заморозки всі процеси з просування матеріального потоку контролюються системою «LEAD WMS 3PL» призначеною для автоматизації бізнесу логістичних операторів. У результаті цього було створено ефективний засіб управління матеріальним потоком [10].

Опосередкований вплив на запаси здійснюють:

1) постачання сировини, матеріалів, тощо:

- постачанням сільськогосподарської продукції в багатьох країнах світу (серед яких Великобританія, Німеччина, Данія, Ісландія, Італія,

Нідерланди, Норвегія, США, Фінляндія, Франція, Швеція, Японія) займаються обслуговуючі та виробничі кооперативи [21].

Такі кооперативи, наприклад, у Фінляндії постачають близько 50 % добрив, 65 % кормів, 40 % палива [3].

Залучення посередників при постачанні сировини (обслуговуючих кооперативів) створює можливості для гнучкості у виборі джерел постачання, широкого вибору сировини, яка постачається, що позитивно позначається на якості виробничих запасів;

- у Нідерландах постачання сільськогосподарської сировини здійснюється за системою "Точно в строк", що призводить до мінімізації обсягів виробничих запасів, а, отже й скорочення витрат на зберігання запасів та скорочення складських приміщень [24, с.13-15].

2) транспортування сільськогосподарської продукції. "Платформа агрологістики", створена в Нідерландах, контролює просування сільськогосподарської продукції на основі електронних позначок, які наявні на кожній упаковці товару, фіксуючи час постачання продукції та затримки, вказуючи зміну маршрутів, температурний режим і вологість продукції, що перевозиться. Дана система дає змогу виявити недоліки при транспортуванні продукції, а можливість користування цією інформацією замовниками (споживачами сільськогосподарської продукції) допомагає виявити кількість та якість продукції, терміни її постачання, що призводить до скорочення ланцюга виробництво-збут, і врешті-решт, до скорочення втрат продукції. Так, наприклад, у Нідерландах при транспортуванні сільськогосподарської продукції від виробника до споживача втрати становлять 10% (в Україні даний показник становить близько 50% і більше) [24, с. 14-15];

3) розподіл сільськогосподарської продукції. Світовий досвід свідчить, що при реалізації сільськогосподарської продукції одні країни надають перевагу безпосереднім зв'язкам між виробником і споживачем продукції, інші – оптовим ринкам збуту сільськогосподарської продукції,

створенню біржової торгівлі, збутових кооперативів. Так, наприклад, у Німеччині при реалізації картоплі існують безпосередні зв'язки між виробниками даного продукту та споживачами, зокрема переробними підприємствами й оптовими покупцями [17, с.151].

Чимало країн світу, серед яких Великобританія, Німеччина, Данія, Ісландія, Італія, Нідерланди, Норвегія, США, Фінляндія, Франція, Швеція, Японія, реалізують свою продукцію через кооперативи. Уряд та Міністерство сільського господарства США допомагає фермерам у реалізації готової продукції шляхом підтримки збутових кооперативів, забезпечуючи конкурентоспроможність ринку сільськогосподарської продукції [21].

Основними каналами збуту сільськогосподарської продукції Японії є Сільськогосподарський союз оптового ринку, через який проходить 60 % сільськогосподарської продукції. Слід зауважити, що 20 % сільськогосподарської продукції реалізується роздрібним магазинам, близько 15% - через Інтернет або кур'єрів, через поштові відділення та 5% - через власні торгові точки [7].

З цього можемо зробити висновок, що існують ринки реалізації продукції, де виробники безпосередньо не пов'язані з покупцями своєї продукції, й навпаки.

Слід сказати, що в Україні характерне налагодження зв'язків із безпосередніми покупцями продукції, як і в Німеччині, однак, ми вважаємо, що даний підхід є малофактивним, оскільки оптовий покупець не завжди може купити значну партію товару [12, с. 151].

Створення широкої мережі зі збуту готової продукції дає змогу розширити можливості збуту, скорочення втрат, пов'язаних із чинником часу (псування товару, інфляційні процеси), внаслідок чого – до скорочення запасів готової продукції, а, отже й витрат на зберігання готової продукції;

4) об'єднання зусиль при виробництві, транспортуванні, переробці

сільськогосподарської продукції. В Японії створили асоціацію фермерів із метою об'єднання зусиль при переробці, сортуванні, попередньому охолодженні, пакуванні, завантаженні в авторефрижиратори та транспортуванні сільськогосподарської продукції [7];

5) спеціалізація та концентрація виробництва на одному територіальному проміжку. На північному заході Нідерландів створено кластер "Агріпорт А7", що зосередив на одній території вирощування капусти кольрабі та брокколі, їх сортування й пакування з метою постачання споживачам згідно з системи "Точно в строк". Зазначається, що застосування даного підходу на 20 % зменшує потреби в транспорті, значно скорочує час між замовленням продукції та її постачанням [24, с. 13-14].

Ще одним проектом даної платформи є створення "змішаного фермерства", об'єднуючи птахоферму з свинофермою, вирощуванням овочів та грибів із метою створення агропромислового комплексу, оптимізуючи енерго- водо- та матеріалопостачання [24, с. 14-15].

Взаємодоповнення галузей призводить до оптимізації матеріалопостачання, а, отже, й до оптимізації обсягів запасів.

Україна також запозичила цей досвід: в Україні існує управлінська компанія TERRA FOOD, яка займається виробництвом та переробкою зернових і цукрових буряків, тваринництвом і виробництвом продуктів харчування. У даній компанії постачальники сировини й матеріалів визначають залишки запасів і пропонують оптимальні схеми постачання, що влаштовує переробні підприємства [5, с. 11];

б) державна підтримка. В Японії сільськогосподарські підприємства отримують підтримку уряду, котрий нерідко фінансує створення складських приміщень для зберігання сільськогосподарської продукції, створення нових доріг для швидкого доступу до оптових ринків збуту [7].

У Нідерландах аграрні підприємці, логістичні компанії за участю науковців й уряду створили "Платформу агрологістики" з метою надання

консультаційних і фінансових послуг. Діяльність платформи повинна підтримувати урядову програму "Ведення агрологістики", котра передбачає територіально-галузеве об'єднання аграрних підприємств фермерів, переробних підприємств і роздрібних торговців, створюючи логістичний ланцюг "поле-прилавок" з метою мінімізації транспортних витрат та витрат на зберігання продукції, створення можливостей для повторного використання побічної продукції [24,с. 12-13].

Використання світового досвіду в управлінні запасами в сільськогосподарських підприємствах України стримує:

- відсутність урядової програми з агрологістики;
- відсутність кваліфікованих кадрів у сільськогосподарських підприємствах;
- відсутність коштів на втілення логістичних підходів до управління запасами, оскільки програмні продукти є дорогими для вітчизняних підприємств;
- відсутність коштів на побудову сучасних складських приміщень.

На основі узагальнення досвіду провідних країн світу, можна сформулювати головні тенденції в управлінні запасами, яких, на нашу думку, повинні дотримуватись і в Україні.

Дані тенденції в управлінні запасами, на наш погляд, також слід поділити на тенденції, що здійснюють безпосередній вплив на управління запасами, й ті, що здійснюють на них опосередкований вплив.

Тенденції безпосереднього впливу на управління запасами:

- будівництво сучасних складських приміщень для зберігання сільськогосподарської продукції. Ми вважаємо, що дану проблему можна вирішити за підтримки уряду, зокрема дотацій на будівництво складських комплексів для зберігання сільськогосподарської продукції. Іншим шляхом є створення спільних складських приміщень для підприємств у межах певного району, будівництво металевих сховищ, використання мішків-рукавів для зберігання зерна, що дасть можливість скоротити

витрати на зберігання в межах одного підприємства, створивши належні умови зберігання, що підвищить якість продукції. Слід сказати і про будівництво складських комплексів для зберігання сільськогосподарської продукції в замороженому стані;

- втілення автоматизованих систем управління матеріальними потоками. Проблемою, котра не дає можливості втілення логістичних підходів до управління запасами в Україні, є висока вартість програмних продуктів для запровадження автоматизованих систем управління запасами та недостатність висококваліфікованих кадрів у сільській місцевості. Дану проблему, з нашого погляду, можна вирішити шляхом створення агрохолдингів.

Агрохолдингам, на нашу думку, легше втілювати у життя логістичні підходи до управління запасами, оскільки вони мають більші фінансові можливості, пов'язані з використанням коштів підприємств засновників, що мають власні банківські установи, кредитні спілки, маючи можливості для залучення іноземного капіталу. Слід також сказати, що агрохолдинги часто займаються як вирощуванням сільськогосподарської продукції, так і її переробкою та виробництвом продуктів харчування. За таких умов виникає можливість для впровадження логістичних підходів до управління запасами між постачальником – виробником-споживачем.

До тенденцій опосередкованого впливу належать:

- створення обслуговуючих кооперативів для забезпечення сировиною та реалізацією сільськогосподарської продукції;

- укладення контрактів із метою вчасного постачання запасів певної якості у визначений час і заздалегідь визначеною ціною. Слід зазначити, що в Україні даний вид угод не набув широкого розповсюдження через відсутність гарантій їх виконання [17, с.127];

- створення певної інфраструктури сільськогосподарських виробників, промислових підприємств, транспортних посередників, котрі спільними зусиллями забезпечили б повний цикл виробництва, пакування,

зберігання, транспортування та реалізації не лише сільськогосподарської продукції, а й продуктів її переробки;

- створення розвинутої мережі логістичних центрів, які б здійснювали збір інформації про постачальників сировини, ціни на сировину, рекомендували б обсяги і строки постачання сировини, надавали б послуги зі зберігання продукції, інформацію щодо наявності на певній території сучасних складських приміщень або орієнтували б на об'єднання зусиль сільськогосподарських виробників із метою створення сучасних складських приміщень для спільного зберігання запасів продукції, аналізували б можливі ринки збуту й попит на продукцію тощо;

- державна підтримка, зокрема створення урядової програми "Логістика в сільському господарстві", для підтримки сільськогосподарських виробників та переробних підприємств шляхом залученням науковців для надання консультаційних послуг зі втілення логістичних методів управління матеріальним потоком та запасами, а саме, роз'яснення переваг даних методів управління, фінансової допомоги, зокрема, на будівництво складських комплексів належної якості, будівництво автошляхів до даних складських комплексів, підтримка держави в наданні пільгових кредитів на закупівлю комп'ютерного обладнання для втілення автоматизованих систем управління матеріальними потоками та запасами тощо;

- створення розгалужених мереж із реалізації готової продукції, що, на наш погляд, дасть можливість скоротити витрати на зберігання запасів;

- здійснення контролю якості продукції шляхом електронних датчиків та автоматизованих систем.

Висновки. Отже, підходи до управління запасами в зарубіжних країнах надають можливості до використання світового досвіду для створення сучасних логістичних концепцій управління запасами для сільськогосподарських підприємств України, зокрема, сформовані основні тенденції для управління запасами в вітчизняних сільськогосподарських

підприємствах.

Бібліографічний список.

1. Agro-Maas построит зерноперевалочный комплекс [Электронный ресурс] Интерфакс-Украина. – Режим доступа : <http://12b.ua/news/15362/ua-ru/>.

2. Бауэрсокс Д. Дж. Логистика: интегрированная цепь поставок / Д. Дж. Бауэрсокс, Д. Дж. Клосс. ; пер. с англ. Н. Н. Барышниковой, Б.С. Пинкерса. – 2-е изд. – М. : Олимп-Бизнес, 2005. – 640 с.

3. Бачкина Е.И. Формы управления сельского хозяйства и продовольствия за рубежом [Электронный ресурс] / Е. И. Бачкина // Режим доступа : <http://www.referat-911.ru/>.

4. Ворожейникова Т.М. Логистика в АПК : учебник для высших учебных заведений / Т. М. Ворожейникова, В. Д. Игнатов. – М. : КолосС, 2005. – 184 с.

5. Галега В. Логистика как средство оптимизации / В. Галега // Дистрибуция и логистика. – 2009. - № 5.- С. 9- 13.

6. Галяс А. Зберігання кукурудзи в поліетиленових мішках-рукавах Silo Bag на Кіровоградщині. - [Електронний ресурс] / А. Галяс // Дослідження – технологія. - 19.02.2009. – Режим доступу до журналу : www.cugp.com.ua/case-studies/12-technology/98-zberigannja-kukurudzy-v-polietylenovyh-mishkah-rukavah-silo-bag-na-kirovogradshchyni.html.

7. Збереження сільськогосподарської продукції в Японії система логістики. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.glorypower.net/en/newsshow.asp?ciid=2>.

8. Клочко О. На Миргородщині використовують унікальну технологію зберігання зерна. - [Електронний ресурс] / О. Клочко // Вечірка. - 05.08.2009. - Режим доступу до газети : <http://www.vechirka.pl.ua/articles/2009/8/15/78200690/>.

9. Клочко. О. Уже через місяць на Полтавщині запрацюють два нових елеватори!. - [Електронний ресурс] / О. Клочко // Вечірка. –

16.09.2009. - Режим доступу до газети :
<http://www.vechirka.pl.ua/articles/2009/9/16/09869830/>.

10.Компанія «Логістикс» завершила впровадження системи управління складом «LEAD WMS 3PL» на новому складі-холодильнику підприємства «АгроЛогістика». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://translate.google.ru/translate?hl=uk&sl=ru&u=http://12b.ru/news/15069/35/ru/>

11.Крикавський Є. В. Логістика. Для економістів. : підручник / Є. В. Кри-кавський. – Львів : Львівська політехніка, 2004. – 448 с.

12.Лавров Р.В. Світовий та вітчизняний досвід формування ринку картоплі // Р.В. Лавров // Економіка АПК.- 2008.- № 7.- С. 146-152.

13. Лайнос К. Управление закупочной деятельностью и цепью поставок / К. Лайнос, М. Джиллингем. ; пер. с англ. – М. : ИНФРА-М, 2005. – 798 с.

14. Линдерс М. Управление снабжением и запасами. Логистика / М. Линдерс, Х. Фирон. ; пер. с англ. – СПб. : Полигон, 1999. – 768 с.

15.Менеджмент і маркетинг / [Перебийніс В.І., Бойко Л.М., Писаренко В.В., Брагінець С. М. та ін.]; під ред. В. І. Перебийноса. – Полтава. : ФОПС. В. Говоров, 2007. - 344 с.

16.Николайчук В.Е. Логистика: теория и практика управления: учебное пособие / В. Е. Николайчук, В. Г. Кузнецов. – Донецк : НОРДПРЕСС, 2006. – 540 с.

17.Охріменко І.В. Планування виробничо-збутової діяльності сільськогосподарських підприємств / І.В.Охріменко // Економіка АПК. – 2004.- №7.- С. 126-130.

18.Петрович О. Плодоовощная логистика / О. Петрович // Логистикс. – 2008. - № 2. – С. 14-17.

19.Петрович О. Плодоовощная логистика / О. Петрович // Логистикс. – 2008. - № 4. – С. 12-15.

20.Пономарьова Ю.В. Логістика : навч. посібник / Ю.В. Пономарьова. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 192 с.

21.Регулювання сільського господарства та АПК. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.vuzlib.net/dre/14.htm>.

22.Скрипник . Г. Все геніальне – просте / Г. Скрипник //Аграрний тиждень.- 2009.- № 7.- С. 13.

23.Смирнов И. Логистика хранения сельскохозяйственной продукции / И. Смирнов // Логистикс.- 2008.-№ 6. – С. 34-37.

24.Смирнов И. Агрологистика по-голандски / И. Смирнов // Логистикс. – 2008.- № 9. – С. 13-15.

25.Сток Дж. Р. Стратегическое управление : учебник / Дж.Р.Сток, Д.М. Ламберт ; пер. с англ. В.И. Сергеева. – М. : ИНФРА-М, 2005.- 797 с.

26.Шрайбфедер Дж. Эффективное управление запасами. / Дж. Шрайбфедер. ; пер. с англ. Ю. Орлова. – 2-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. – 304 с.

27.Ясенецький В. Сховища для зерна [Електронний ресурс] / В. Ясенецький // Пропозиція. - Режим доступу до журналу : <http://www.propozitsiya.com/?page=149&itemid=645&number=18>.

28. Ясенецький В. Сховища для зерна / В. Ясенецький // Пропозиція. - 2007. - №1. - С. 96-122.

Аннотація. Проаналізовано підходи к управленню запасами в зарубіжних країнах; на основі використання зарубіжного досвіду сформовано головні тенденції в управленні запасами вітчизняних сільськогосподарських підприємств.

Annotation. Approaches before management by stocks in foreign countrys are analysed; take it base using world experience to form fundamental tendency in stocks domestic at the agricultural enterprises.

Yana Anatolivna Drobotya.

Experience logistics management by stocks in agricultural enterprises.

